

Barkmeijer Stroobos B.V.

Hellingstraat 10
9872 PT STROOBOS

En de overige projectpartners:
Conoship International B.V.
Stichting Energy Valley

Groningen, 17 OKT 2016

Behandeld door : [REDACTED]
Telefoonnummer : 050-5224976
E-mail : [REDACTED]
Briefnummer : [REDACTED]
Uw kenmerk : -
Bijlage(n) : 5
Subsidieprogramma : REP-SNN
Projectnummer + naam : [REDACTED] LNG; game-changer in shipping
Onderwerp : beschikking project "LNG; game-changer in shipping"

Geachte [REDACTED],

Op 21-08-2016, aangevuld op 05-09-2016, heeft de Provincie Groningen uw subsidieaanvraag ontvangen voor het Ruimtelijk Economisch Programma (REP-SNN). Het betreft het project "LNG; game-changer in shipping". U heeft deze aanvraag ingediend namens het consortium dat het project zal uitvoeren.

Projectomschrijving

Het project betreft het ontwikkelen, bouwen en testen van 's werelds eerste LNG aangedreven baggerschip (sleep-hopper-zuiger) door een consortium van Noord-Nederlandse MKB-bedrijven. Voor technisch complexe schepen, zoals baggerschepen, bestaat LNG aandrijving nog niet. Juist voor dit type schepen, die opereren in de nabijheid van de bebouwde omgeving, is er een enorme potentie, vanwege de enorme reductie in uitstoot van schadelijke stoffen. De Noord-Nederlandse maritieme sector is bij uitstek geschikt om de bouw van dit type schepen naar zich toe te trekken (een niche-markt).

Vanwege de complexiteit in systeemconfiguratie van dergelijke schepen, is ontwikkeling van nieuwe kennis en technologie noodzakelijk. De bouw van een prototype schip is dusdanig duur, dat dit alleen kan als er een launching customer is die zo'n schip na afloop wil overnemen. Deze is nu gevonden, waardoor het project uitgevoerd kan worden. De afnemer betaalt alle bouwkosten van het schip. De projectkosten zijn uitsluitend de additionele kosten die betrekking hebben op de innovatieve ontwikkeling van de energiesystemen (LNG aandrijving).

Uitdrukkelijk onderdeel van het project is dat na afloop disseminatie plaatsvindt van de opgedane kennis en ervaringen naar de gehele noordelijke maritieme sector, alsook naar alle noordelijke onderwijsinstellingen met maritieme opleidingsprogramma's. Daarvoor is Energy Valley als projectpartner betrokken. Het project heeft hiermee een sectorbreed effect en biedt daarmee goede kansen voor de Noord-Nederlandse maritieme sector.

Het project bestaat uit de volgende werkpakketten:

- WP1: Scheepsontwerp en engineering
- WP2: Ontwerp en engineering scheepssystemen
- WP3: Integratie systemen en veiligheidsanalyse
- WP4: Bouw systemen en integratie aan boord
- WP5: Testen prototype-systemen
- WP6: Kennisverspreiding

Doel van het project

Doel van het project is het ontwikkelen, bouwen en demonstreren van een innovatief LNG-aangedreven baggerschip en het bundelen en regionaal verspreiden van de opgedane kennis.

Aansluiting inhoud regeling

Wij hebben uw project op 13-10-2016 beoordeeld en geconcludeerd dat het project:

1. bijdraagt aan de hoofddoelstelling van het REP, zijnde het versterken van kansrijke sectoren en de ruimtelijk-economische structuur van Noord-Nederland, door het stimuleren van kansrijke sectoren;
2. aansluit bij de agenda's van het nationale topsectorenbeleid, in het bijzonder de topsector "Energie", specifiek de TKI gas. Daarnaast past het ook binnen de topsector "Water", onderdeel Maritieme Technologie;
3. bijdraagt aan de versterking van het maritieme cluster, als kansrijk Noord-Nederlands economisch cluster van (inter-)nationaal belang.

Besluit

De Bestuurscommissie Economische Zaken heeft op 13-10-2016 een positief besluit genomen ten aanzien van subsidiëring van uw project "LNG; game-changer in shipping". Op uw project is de Verordening REP-SNN van toepassing en de aanvullende voorwaarden die in deze beschikking zijn opgenomen.

Wij kennen u een subsidie toe van **maximaal € 1.348.500** uit REP-SNN-middelen. Dit is een bijdrage in de totale geraamde subsidiabele projectkosten van € 2.697.000 op basis van uw ingediende aanvraag met begroting en projectplan. Het genoemde subsidiebedrag betreft het totale subsidiebedrag dat aan alle projectpartners gezamenlijk wordt verleend op basis van de begroting. Voor de verdeling van dit subsidiebedrag over de projectpartners verwijzen wij u naar bijlage 2. Indien hierin tijdens de uitvoering van het project wijzigingen optreden, dan dient u dit ter goedkeuring aan het SNN voor te leggen.

Staatssteun

Indien het verlenen van subsidie naar ons oordeel zal leiden tot het verlenen van ongeoorloofde staatssteun in de zin van artikel 107 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, zullen wij op grond van artikel 5 sub i onder het kopje 'Afwijzing' van de Verordening REP-SNN geen subsidie verstrekken.

Op basis van het projectplan zijn wij tot het oordeel gekomen dat de verstrekking van subsidie aan het project leidt tot staatssteun in de zin van artikel 107, Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. De subsidie kan echter wel als geoorloofde staatssteun worden verleend op grond van artikel 25 van de Algemene Groeps-vrijstellingsverordening (AGVV) "Steun voor onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten". De activiteiten binnen het project betreffen experimentele ontwikkeling, zoals in de bijgevoegde AGVV-tabel in bijlage 2 is aangegeven. U heeft aangegeven dat de kosten voor deze activiteiten conform deze tabel door de betreffende partners worden gerealiseerd. In deze tabel staat weergegeven hoe wij de projectpartners hebben gekarakteriseerd (als kleine of middelgrote onderneming). Wij wijzen u er op dat wij de subsidie verlenen op basis van deze verdeling. Indien hierin wijzigingen optreden dan kan dat consequenties hebben voor deze verleningsbeschikking dan wel de vaststellingsbeschikking.

Overeenkomstig Europese regelgeving kunnen wij naar aanleiding van deze subsidieverlening de namen en toegekende subsidiebedragen per begunstigde melden aan de Europese Commissie en publiceren in een openbaar register.

Voorwaarden

Volledigheidshalve wijzen wij u op de Verordening REP-SNN, waarin bepalingen staan ten aanzien van de door u te voeren administratie, bevoorschotting, penvoerderschap en vaststelling. De Verordening REP-SNN is als bijlage 5 gevoegd bij deze beschikking.

In het bijzonder wijzen wij u op artikel 15 lid 5 onder het kopje 'Administratie', waarin is opgenomen dat u minimaal één keer per jaar een rapportage dient in te dienen over de inhoudelijke en financiële voortgang van het project.

Aanvullende voorwaarden:

1. In de AGVV-tabel in bijlage 2 is per projectpartner de maximale steunruimte berekend op basis van de ingediende projectbegroting. Na afloop van het project dient de AGVV-tabel opnieuw opgesteld te worden op basis van de daadwerkelijk gerealiseerde kosten. Hiermee wordt getoetst of de definitief vast te stellen subsidiebijdrage binnen de maximale staatssteunruimte valt. U dient daarom tijdens de uitvoering van het project de kostenrealisatie bij te houden per projectpartner en per werkpakket overeenkomend met de indeling in de AGVV-tabel zoals die in bijlage 2 is opgenomen.
2. Gedurende de projectperiode dient u elk jaar op **uiterlijk 1 oktober** een inhoudelijke en financiële voortgangsrapportage in te dienen bij het SNN. Uw rapportage dient u in volgens het door ons opgestelde format. Dit format sturen wij u toe. U rapporteert over alle kosten die **vóór 1 september** in de voorgaande periode van 12 maanden gemaakt en betaald zijn.
3. U dient binnen 6 maanden na dagtekening van deze beschikking per projectpartner een beschrijving van de administratieve organisatie ten aanzien van het project aan te leveren en daarnaast een beschrijving van de administratieve organisatie ten aanzien de rol van de penvoerder van het project. SNN verstrekt hiervoor een format dat u kunt gebruiken.

Publiciteit

Wij verzoeken u om bij externe publiciteitsuitingen over uw project te vermelden dat het project mede wordt gefinancierd door het SNN. U kunt hiervoor gebruik maken van het SNN logo (te downloaden op onze website www.snn.eu) en de tekstuele vermelding "Dit project wordt medegefinancierd door het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN), Ruimtelijk Economisch Programma".

Mijn SNN

De gegevens uit deze beschikking zijn ook digitaal beschikbaar op 'Mijn SNN'. Mijn SNN is een afgeschermd deel van de website van SNN, waar u uw project(en) kunt inzien, rapportages kunt indienen en voorschotten kunt aanvragen.

U kunt gebruik maken van Mijn SNN via de link op onze website www.snn.eu. U kunt inloggen met uw relatienummer [REDACTED] en uw wachtwoord. Uw wachtwoord ontvangt u binnenkort per brief.

Indienen van bezwaar

Tegen dit besluit kunt u bezwaar indienen. Onderaan deze brief staat uitgelegd hoe u dit kunt doen.

Contact

Op 10 november 2016 is er een voorlichtingsbijeenkomst voor alle projectpartners. Tijdens deze bijeenkomst lichten wij deze beschikking, de bijbehorende rapportageverplichting, de subsidievoorwaarden en het gebruik van Mijn SNN nader toe.

Heeft u eerder vragen of opmerkingen over deze brief? De behandelaar van uw project, Peter ten Kate, helpt u graag verder.

-4- (behorende bij briefnr. [redacted])

Wij wensen u veel succes bij de uitvoering van het project.

Hoogachtend,

namens het Dagelijks Bestuur van het SNN,

de Bestuurscommissie Economische Zaken,

[redacted signature]

[redacted]
voorzitter

[redacted signature]

[redacted]
secretaris

Degene wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, kan tegen dit besluit binnen 6 weken na de datum van bekendmaking daarvan een bezwaarschrift indienen bij het Dagelijks Bestuur van het Samenwerkingsverband Noord-Nederland, t.a.v. Afdeling Juridische Zaken, Postbus 779, 9700 AT Groningen.

**Het bezwaarschrift moet worden ondertekend en ten minste bevatten:
de naam en het adres van de indiener;
de dagtekening;
een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht en het projectnummer;
de gronden van het bezwaar.**

**Bijlage 1 bij subsidieverleningsbeschikking 'LNG; game-changer in shipping'
projectnummer "R008"**

Projectperiode:

1. Startdatum project: 21-08-2016
2. Einddatum project: 31-12-2018

Indicatoren:

Omschrijving	Doelstelling
Aantal ondernemingen dat steun ontvangt *	2
Aantal ondernemingen dat subsidie ontvangt	2
Aantal ondernemingen dat niet-financiële steun ontvangt	0
Aantal nieuwe onderzoekers bij ondersteunde onderzoeksinstellingen	0
Aantal onderzoekers werkzaam bij verbeterde onderzoeksinfrastructuur faciliteiten	0
Aantal ondernemingen dat samenwerkt met ondersteunde onderzoeksinstellingen	0
Aantal kennisuitwisselingstrajecten tussen bedrijven en kennisinstellingen	0
Aantal ondersteunde innovatietrajecten	1
Aantal samenwerkingsprojecten tussen bedrijven en onderwijsinstellingen **	1
Aantal samenwerkingsverbanden tussen bedrijven uit verschillende sectoren (crossovers)	0
Aantal nieuwe of verbeterde proeftuinfaciliteiten (living labs)	0

Toelichting op de doelstellingscijfers van de indicatoren:

* Er ontvangen 2 bedrijven directe steun, te weten Barkmeijer en Conoship. Energy Valley is geen onderneming conform de definitie van de indicator. De overige betrokken ondernemingen worden ingehuurd en ontvangen geen steun.

** Doordat wordt samengewerkt met enkele Noord-Nederlandse onderwijsinstellingen is deze indicator van toepassing op het project.

**Bijlage 2 bij subsidieverleningsbeschikking 'LNG; game-changer in shipping'
projectnummer "R008"**

Kostenbegroting in euro's (excl. BTW):

Omschrijving	Totale kosten	Subsidiabele kosten
Loonkosten o.b.v. werkelijke kosten inclusief overhead	806.000,00	806.000,00
Kosten t.b.v. promotie en publiciteit	21.500,00	21.500,00
Aankoop of inbreng van grond	0,00	0,00
Aankoop of inbreng van gebouwen en onroerende zaken	0,00	0,00
Aanschaf van machines, apparatuur en productiemiddelen	5.000,00	5.000,00
Kosten van gebruikte materialen en hulpmiddelen	0,00	0,00
Kosten gebruik machines en apparatuur van deelnemers	0,00	0,00
Reis- en verblijfkosten	0,00	0,00
Overige aan derden verschuldigde kosten	1.864.500,00	1.864.500,00
Totaal	2.697.000,00	2.697.000,00

Kostenbegroting per werkpakket:

WP1: Scheepsontwerp en engineering	€ 239.500
WP2: Ontwerp en engineering sloopssystemen	€ 1.226.000
WP3: Integratie systemen en veiligheidsanalyse	€ 427.000
WP4: Bouw systemen en integratie aan boord	€ 406.000
WP5: Testen prototype-systemen	€ 266.000
WP6: Kennisverspreiding	€ 132.500
Totaal	€ 2.697.000

AGVV-Tabel (o.g.v. artikel 25)

Projectpartner	Type organisatie	Werkpakket	Soort onderzoek	Begrote kosten	Maximaal % steun	Maximale subsidie o.g.v. AGVV	Gevraagde subsidie
Barkmeijer	Middelgrote onderneming	1,2,3,4,5,6	Experimentele ontwikkeling	€ 1.831.000,00	50%	€ 915.500,00	€ 915.500,00
Conoship International	Kleine onderneming	1,2,3,4,5,6	Experimentele ontwikkeling	€ 829.500,00	60%	€ 497.700,00	€ 414.750,00
Energy Valley	Kleine onderneming	3,5,6	Experimentele ontwikkeling	€ 36.500,00	60%	€ 21.900,00	€ 18.250,00
TOTAAL				€ 2.697.000,00		€ 1.435.100,00	€ 1.348.500,00

**Bijlage 3 bij subsidieverleningsbeschikking 'LNG; game-changer in shipping'
projectnummer "R008"**

Financieringsopzet in euro's:

Financiering	Totale kosten	Subsidiabele kosten
Deelnemende bedrijven	1.348.500,00	1.348.500,00
REP-SNN	1.348.500,00	1.348.500,00
Totaal	2.697.000,00	2.697.000,00

**Bijlage 4 bij subsidieverleningsbeschikking 'LNG; game-changer in shipping'
projectnummer "R008"**

Planning subsidiabele uitgaven in euro's:

Jaar	Kasstroom
2016	606.125,00
2017	1.440.875,00
2018	650.000,00
Totaal	2.697.000,00

**Bijlage 5 bij subsidieverleningsbeschikking 'LNG; game-changer in shipping'
projectnummer "R008"**

Verordening REP-SNN

VERORDENING REP-SNN

Verordening van 21 mei 2014 (Provinciale Staten van Groningen) en 28 mei 2014 (Provinciale Staten van Fryslân en Provinciale Staten van Drenthe), houdende regels betreffende de subsidiëring in het kader van REP-middelen (Verordening REP-SNN)

Provinciale Staten van Fryslân, Groningen en Drenthe;

Gelet op de brief van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie van 1 november 2012, waarin de resterende REP-ZZL-middelen (Rijksdeel) worden gedecentraliseerd;

gelet op het voorstel van gedeputeerde staten van 8 april 2014 (Gedeputeerde Staten van Groningen) en 15 april 2014 (Gedeputeerde Staten van Fryslân en Gedeputeerde Staten van Drenthe);

gelet op artikel 145 van de Provinciewet;

gelezen de gemeenschappelijke regeling Samenwerkingsverband Noord-Nederland;

besluiten

vast te stellen de **Verordening REP-SNN**, als volgt.

Hoofdstuk I Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. *DB*: het dagelijks bestuur van het Samenwerkingsverband Noord-Nederland;
- b. *SNN*: Samenwerkingsverband Noord-Nederland;
- c. *wet*: Algemene wet bestuursrecht;
- d. *projectperiode*: de periode tussen de startdatum en de einddatum van het project;
- e. *startdatum*: de datum waarop de projectperiode van start gaat. Deze datum kan door de subsidieaanvrager worden gekozen, waarbij de gekozen datum niet voor de datum mag liggen waarop de subsidieaanvraag door het SNN is ontvangen.
- f. *einddatum*: de laatste dag van de projectperiode
- g. *algemene groepsvrijstellingsverordening*: verordening (EG) nr. 800/2008 van de Commissie van de Europese Gemeenschappen van 6 augustus 2008 waarbij bepaalde categorieën steun op grond van de artikelen 87 en 88 van het Verdrag met de gemeenschappelijke markt verenigbaar worden verklaard («de algemene groepsvrijstellingsverordening») (Pb EU L 214);
- h. *onderneming*: iedere eenheid, ongeacht haar rechtsvorm of wijze van financiering, die een economische activiteit uitoefent;
- i. *samenwerkingsverband*: een geen rechtspersoonlijkheid bezittend verband, bestaande uit ten minste twee niet in een groep verbonden deelnemers, dat is opgericht ten behoeve van de uitvoering van activiteiten;
- j. *penvoerder*: de door het samenwerkingsverband aangewezen persoon of organisatie, die namens en voor de partijen in het samenwerkingsverband zorgt voor de administratieve relatie met het SNN;
- k. *groep*: een economische eenheid, waarin organisatorisch zijn verbonden:
  - a. een natuurlijke persoon of privaatrechtelijke rechtspersoon, die direct of indirect:
    1. meer dan de helft van het geplaatste kapitaal verschaft aan,
    2. volledig aansprakelijk vennoot is van, of
    3. overwegende zeggenschap heeft over een of meer rechtspersonen of vennootschappen, en
  - b. laatstbedoelde rechtspersonen of vennootschappen;
- k. *energie*: handel en distributie van aardgas, brandstoffen, productie van fossiele en niet-fossiele energie en de productie van elektriciteit en warmte. Daarnaast valt hieronder ook de opslag van energie, balancering van energie en het op elkaar afstemmen van diverse bronnen van energie.

- l. *watertechnologie*: alle technologieën en technieken ten behoeve van het bereiden, transporteren, leveren, verzamelen, behandelen en (her)gebruiken van drinkwater, proceswater en afvalwater voor en van burgers, huishoudens, industrie, land- en tuinbouw, recreatie en toerisme, alsmede daaraan gelieerde applicatiekennis en kennis en advies over organisatie, beheer en financiering van watertechnologie.
- m. *healthy ageing*: de maatschappelijke uitdaging om langer gezond te leven en bij te dragen aan het beheersbaar houden van de (stijging van de) zorgkosten
- n. *agribusiness*: voedingstechnologie, agribusiness (verwerkende industrie inclusief producenten van biomassa ten behoeve van biobrandstoffen of andere nieuwe grondstoffen), biotechnologie en nutrition (novel foods, functional foods, nutraceuticals). Activiteiten binnen de primaire sector zijn in deze definitie uitgesloten. Uitzondering hierop vormen initiatieven waarbij de primaire sector onderdeel is van een ketenproject en de verleende steun past binnen de geldende (Europese) staatssteunregels.
- o. *biobased economy*: de duurzame productie van hoogwaardige plantinhoudsstoffen (tuinbouw en akkerbouw) en de verwerking van groene grondstoffen in halffabricaten dan wel eindproducten (agribusiness, chemie, farmacie en energie).
- p. *sensortechnologie*: technologie die het mogelijk maakt grote hoeveelheden gegevens van fysische, chemische, biologische, meteorologische, medische of ecologische veranderingen in korte tijd uiterst nauwkeurig te monitoren, registreren of verwerken en zonodig automatisch bij te sturen.
- q. *Uitvoeringskader REP-SNN*: Het als bijlage bij deze verordening gevoegde uitvoeringskader

Artikel 2   Subsidieplafond

1. Het DB stelt een subsidieplafond vast voor het verstrekken van subsidie op in een bepaalde periode ontvangen aanvragen voor subsidiabele activiteiten die bijdragen aan het Uitvoeringskader REP-SNN.
2. Op basis van volgorde van binnenkomst van de aanvraag wordt besloten.

Hoofdstuk II   Verstrekken van subsidie

Artikel 3   Subsidiabele activiteiten

Subsidie kan worden verstrekt ten behoeve van activiteiten die:

- a. bijdragen aan de *hoofddoelstelling* van het REP-SNN, zijnde het versterken van kansrijke sectoren en de ruimtelijk-economische structuur van Noord-Nederland, door het stimuleren van kansrijke sectoren. Het stimuleren van de kansrijke sectoren vindt plaats door activiteiten te ondersteunen die bijdragen aan onderzoek en innovatie, kennisontwikkeling en ondernemerschap.
- b. gericht zijn op versterking van één of meerdere van de volgende nationale topsectoren zoals genoemd in hoofdstuk 4 van het Uitvoeringskader REP-SNN:
  - Energie
  - Water, specifiek 'Watertechnologie'
  - Life Sciences and Health, specifiek 'Healthy Ageing'
  - Agro-food, waaronder 'Biobased Economy'
  - High Tech Materialen en Systemen, vooral High Tech Sensorsystemen,
of bijdragen aan de versterking van één of meerdere van de andere vier nationale topsectoren zoals genoemd in hoofdstuk 4 van het Uitvoeringskader REP-SNN, als wordt aangetoond dat het project een bijzondere meerwaarde heeft voor de Noord-Nederlandse kenniseconomie. Dit betreft de volgende sectoren:
  - Chemie
  - Logistiek
  - Creatieve Industrie
  - Tuinbouw en uitgangsmaterialen

Artikel 4   Aanvraag

1. Indien aanvragers van subsidie samenwerken in een samenwerkingsverband, dienen zij hun aanvraag in via een penvoerder.
2. Een aanvraag voor subsidie wordt ingediend met gebruikmaking van een door het SNN opgesteld volledig ingevuld en rechtsgeldig ondertekend aanvraagformulier, vergezeld van de in het aanvraagformulier genoemde documenten. De subsidieaanvraag dient volledige informatie te bevatten met betrekking tot projectomschrijving, organisatie, begroting en financiering. Hiervoor dient een door het SNN verstrekt format te worden gebruikt.

Artikel 5   Afwijzing

Er wordt in ieder geval afwijzend beslist op een aanvraag om subsidie indien:

- a. naar verwachting de beoogde effecten van het project niet in overwegende mate zullen terechtkomen in één of meer van de drie noordelijke provincies;
- b. het project geen substantiële bijdrage levert aan de doelstellingen van het REP-SNN;
- c. de startdatum en de einddatum niet eenduidig zijn gefixeerd;
- d. aannemelijk is dat de activiteiten ook zonder subsidie zonder belangrijke vertraging zullen worden uitgevoerd;
- e. de berekening van de kosten niet doorzichtig en verifieerbaar is;
- f. de kosten waarvoor subsidie is aangevraagd niet doelmatig zijn of niet rechtstreeks zijn toe te rekenen aan het desbetreffende project;
- g. de aangevraagde vorm van subsidie niet de meest geëigende vorm is;
- h. het een subsidieontvanger betreft die een ondernemer is tegen wie een bevel tot terugvordering uitstaat als bedoeld in artikel 1, zesde lid, onderdeel a, van de algemene groepsvrijstellingsverordening;
- i. een aanmerkelijke kans bestaat dat het verlenen van subsidie in strijd is met de nationale of Europese regels;
- j. de activiteiten behoren tot de reguliere (bedrijfs-)activiteiten en/of verantwoordelijkheden van de aanvrager;
- k. de aanvraag niet voldoet aan de overige bij of krachtens deze verordening gestelde regels.

Artikel 6   Hoogte van de subsidie

1. De subsidie bedraagt maximaal 50% van de subsidiabele kosten, met dien verstande dat van die subsidiabele kosten eerst de aan het project toe te rekenen inkomsten worden afgetrokken.
2. Ten minste 20% van de totale projectkosten dient uit eigen middelen te worden gefinancierd.
3. Het totaal van de subsidie en de betreffende cofinanciering kan niet meer bedragen dan 100% van de subsidiabele kosten van het project.

Artikel 7   Projectperiode

1. De projectperiode ligt binnen de uitvoeringsperiode van het programma (2011 t/m 2022)
2. Indien de projectperiode langer dan vijf jaren bedraagt, wordt vóór de afloop van de eerste periode van vijf jaren beoordeeld of de subsidie die is verleend, voor de resterende projectperiode (inclusief eventuele overgebleven middelen uit de eerste deelperiode), gehandhaafd kan blijven.

Artikel 8   Subsidiabele kosten

1. Voor subsidie komen de kosten in aanmerking die aantoonbaar en onlosmakelijk verbonden zijn met de uitvoering van de te financieren activiteiten en die redelijk en billijk zijn.
2. Voor het bepalen van de subsidie worden de kosten in aanmerking genomen met inbegrip van omzetbelasting, indien de subsidieontvanger die de kosten heeft gemaakt, omzetbelasting niet in aftrek kan brengen of niet gecompenseerd wordt uit het BTW-compensatiefonds als genoemd in artikel 2 van de Wet op het BTW-compensatiefonds.
3. Verder komen voor subsidiëring in aanmerking:
  - a. Loonkosten;
  - b. Kosten ten behoeve van promotie en publiciteit;
  - c. Aankoop of inbreng van grond;

- d. Aankoop of inbreng van gebouwen en onroerende zaken, met inbegrip van de kosten voor aankoop, belastingen, leges en taxatiekosten;
- e. Kosten van de voor het project aangeschafte machines en apparatuur en productiemiddelen;
- f. Kosten van verbruikte materialen en hulpmiddelen;
- g. Kosten gebruik machines en apparatuur van deelnemers
- h. Reis- en verblijfskosten voor binnenlandse en buitenlandse reizen, voor zover deze niet inbegrepen zijn in het integrale tarief;
- i. Overige aan derden verschuldigde kosten.

Artikel 9 Niet-subsidiabele kosten

In ieder geval geen subsidiabele kosten zijn:

- a. de eventuele restwaarde van specifiek voor de subsidiabele activiteiten aangeschafte apparatuur;
- b. kosten verbonden aan de oprichting van een privaatrechtelijk rechtspersoon;
- c. rentekosten, boetes, kosten uit hoofde van financiële transacties en gerechtskosten;
- d. kosten die verband houden met de uitgifte van aandelen;
- e. kosten van verwerving ter zake van concessies en vergunningen;
- f. kosten van goodwill die van derden is verkregen;
- g. winstopslagen bij transacties binnen een groep. Transacties binnen een groep dienen op basis van kostprijzen te worden verrekend.

Hoofdstuk III Standaardmethoden van berekenen subsidiabele kosten

Artikel 10 Berekening loonkosten

1. Voor de berekening van de subsidiabele loonkosten kan de aanvrager kiezen uit:
  - a. de loonkosten-plus-overhead-systematiek, opgenomen in lid 2
  - b. de vaste-uurtarief-systematiek, opgenomen in lid 3, of
  - c. een andere door het Rijk, Rijksinstantie of de Europese Commissie aanvaarde en gebruikelijke methode, opgenomen in lid 4.
2. Indien de aanvrager kiest voor de loonkosten-plus-overhead-systematiek, worden de subsidiabele kosten berekend op basis van het brutoloon volgens de loonstaat van de betrokken medewerkers, verhoogd met de wettelijke dan wel op grond van een collectieve arbeidsovereenkomst verschuldigde opslagen voor sociale lasten, met dien verstande dat wordt uitgegaan van 1.650 productieve uren per jaar bij een voltijds dienstverband van 40 uren, vermeerderd met een vaste opslag voor indirecte kosten van 30%. Per medewerker zijn jaarlijks maximaal 1.650 gedeclareerde uren subsidiabel.
3. Indien de aanvrager kiest voor de vaste-uurtarief-systematiek, worden de subsidiabele kosten berekend door het aantal uren dat de direct bij de subsidiabele activiteiten betrokken personen ten behoeve van deze activiteiten hebben gemaakt te vermenigvuldigen met een vast uurtarief van € 40,-, waarin zowel de directe loonkosten als daaraan toegerekende indirecte kosten zijn begrepen.
4. Indien de aanvrager kiest voor een door het Rijk, Rijksinstantie of de Europese Commissie aanvaarde methode, dan dient de aanvrager bewijsstukken van aanvaarding te overleggen.
5. De loonkosten per fte zijn, in voor komende gevallen, slechts subsidiabel voor zover deze voldoen aan de 'wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector'.

Artikel 11 Berekening overige kosten

1. De subsidiabele kosten worden berekend op basis van een voor de subsidieontvanger gebruikelijke en controleerbare methode, die is gebaseerd op bedrijfseconomische grondslagen en normen die in het maatschappelijk verkeer als aanvaardbaar worden beschouwd en die de subsidieontvanger stelselmatig toepast.

2. Subsidie wordt verstrekt over de aanschafwaarde van materiële vaste activa wanneer de aanschaf van de betreffende materiële vaste activa het doel van het subsidieproject betreft of wanneer deze aanschaf onderdeel uit maakt van het doel van het project. Wanneer materiële vaste activa niet het doel van het project betreffen en zij worden ingezet c.q. aangeschaft om dit doel te kunnen bereiken (rand voorwaardelijk) dan dienen de jaarlijkse exploitatiekosten (afschrijvingen) te worden toegerekend aan het project, rekening houdend met algemeen aanvaarde bedrijfseconomische principes in deze en de mate van gebruik van de betreffende materiële vaste activa voor het project.
3. De kosten voor aankoop of inbreng van grond zijn gebaseerd op de objectief aangetoonde actuele marktwaarde, blijkend uit bij de aanvraag om subsidievaststelling gevoegde gegevens en documenten en inclusief kosten voor de overdracht en taxatie.
4. De kosten voor aankoop of inbreng van gebouwen en onroerende zaken zijn gebaseerd op de objectief aangetoonde actuele marktwaarde, blijkend uit bij de aanvraag om subsidievaststelling gevoegde gegevens en documenten, als voor het gebouw of onroerende zaken in de afgelopen 10 jaar geen nationale of communautaire steun is verleend.
Het onroerend goed dient gedurende minimaal vijf jaar na de datum van de definitieve vaststelling van de subsidie, met uitzondering van gebouwen en onroerende zaken die als onderdeel van het project worden gesloopt, voor de vastgestelde bestemming te worden gebruikt. Elke wijziging in de bestemming van het onroerend goed binnen deze periode, die de aard of de omstandigheden van de uitvoering van het project zou veranderen, dan wel de wijziging in het eigendom van het onroerend goed, dient ter goedkeuring aan het SNN te worden voorgelegd.
5. De kosten van voor het project aangeschafte machines en apparatuur zijn gebaseerd op de objectief aangetoonde marktwaarde, blijkend uit bij de aanvraag om subsidievaststelling gevoegde gegevens en documenten en verminderd met de restwaarde.
6. De kosten van verbruikte materialen en hulpmiddelen dienen te zijn gebaseerd op historische aanschafprijzen
7. De kosten van het gebruik voor het project van machines en apparatuur die in het bezit zijn van een deelnemer aan het kennisproject of van derden dienen te zijn gebaseerd op de objectief aangetoonde actuele marktwaarde, blijkend uit bij de aanvraag om subsidievaststelling gevoegde gegevens en documenten.

Hoofdstuk IV Beslissing aanvraag

Artikel 12 Penvoerder

Indien de subsidie wordt verstrekt aan deelnemers in een samenwerkingsverband wordt de beschikking aan de penvoerder gezonden.

Artikel 13 Uitvoering

1. Het project dient te worden uitgevoerd overeenkomstig het bij de subsidieaanvraag ingediende projectplan, inclusief begroting en financieringsplan.
2. Wijzigingen in het projectplan dienen vooraf aan het SNN ter goedkeuring te worden voorgelegd. De aanvrager c.q. subsidieontvanger doet onmiddellijk mededeling aan het SNN zodra aannemelijk is dat:
  - a. het project niet, niet tijdig of niet geheel zal worden uitgevoerd;
  - b. niet, niet tijdig, of niet geheel aan de subsidieverplichtingen zal worden voldaan;
  - c. hij van plan is het project ten opzichte van de aanvraag en de verleningsbeschikking te wijzigen.
3. De aanvrager c.q. subsidieontvanger doet direct mededeling aan het SNN van de indiening bij de rechtbank van een verzoek tot het op hem van toepassing verklaren van de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen, een verzoek tot verlening van surseance van betaling aan hem of een verzoek tot faillietverklaring van hem.

Artikel 14 Administratie

1. De subsidieontvanger voert een zodanige administratie dat daaruit altijd op eenvoudige en duidelijke wijze is af te leiden:
  - a. de aard, inhoud en voortgang van de verrichte werkzaamheden;
  - b. het aantal eenheden dat per kostendrager is besteed aan activiteiten die voor subsidie in aanmerking komen;
  - c. het aantal uren dat per persoon is besteed aan activiteiten die voor subsidie in aanmerking komen;
  - d. de specifiek ten behoeve van de activiteiten gemaakte en betaalde kosten.
2. De door de subsidieontvanger bijgehouden administratie dient, behalve in de subsidiabele kosten, ook inzicht te verschaffen in de niet-subsidiabele kosten, voor zover hiervan sprake is bij een project.
3. De administratie wordt tot en met 31 december 2025 bewaard.
4. De subsidieontvanger stelt de indicatoren, zoals deze in hoofdstuk 5 van het Uitvoeringskader REP-SNN zijn opgenomen, beschikbaar voor de raming vooraf en metingen tussentijds en achteraf van de effecten van het project. Er dient bij de raming vooraf en de metingen tussentijds en achteraf een onderbouwing aangeleverd te worden van de (verwachte) uitkomsten op deze indicatoren. Als er sprake is van verwachtingen dan dient dit duidelijk te zijn aangegeven.
5. De subsidieontvanger dient minimaal één keer per jaar een rapportage in te dienen over de inhoudelijke voortgang (een voortgangsverslag en rapportage over de gerealiseerde indicatorenwaarden) en de financiële voortgang (de gemaakte en betaalde subsidiabele kosten) van het project. Gerapporteerd dient te worden in het daartoe door het SNN verstrekte format.
6. Indien subsidieontvangers samenwerken in een samenwerkingsverband, dienen zij hun rapportages in via de penvoerder.

Artikel 15 Voorschotten

1. Op aanvraag van de subsidieontvanger kan een eerste voorschot van 30% van de subsidie van de subsidie voor een in de verleningsbeschikking genoemde periode worden verleend, nadat het SNN van de subsidieontvanger het volgende heeft ontvangen:
  - a. een schriftelijke verklaring dat met de uitvoering van het project is begonnen;
  - b. een schriftelijke verklaring omtrent de wijze waarop de financiering is zeker gesteld, vergezeld van kopieën van de financieringsovereenkomsten;
  - c. indien sprake is van een project waarbij wordt samengewerkt door verschillende partners: een afschrift van de getekende samenwerkingsovereenkomst;
  - d. bij aanbestedende diensten en daarmee gelijkgestelde diensten, een overzicht van de lopende of reeds afgeronde aanbestedingsprocedures, inclusief de gevolgde aanbestedingswijze;
  - e. de wijze waarop in voorkomende gevallen wordt voldaan aan gestelde aanvullende voorwaarden, zoals deze zijn opgenomen in de subsidieverleningsbeschikking.
2. Op aanvraag van de subsidieontvanger kan met behulp van het daartoe ingevulde declaratieformulier het tweede voorschot van 30% van de subsidie voor een in de verleningsbeschikking genoemde periode verleend worden, indien aangetoond is dat 30% van de totale subsidiabele kosten is gemaakt en betaald en voldaan is aan alle van toepassing zijnde voorwaarden.
3. Op aanvraag van de subsidieontvanger van het project kan een derde voorschot van 20% van de subsidie voor de in de verleningsbeschikking genoemde periode verleend worden, indien 60% van de totale subsidiabele kosten is gemaakt en betaald en voldaan is aan alle van toepassing zijnde voorwaarden.
4. Op aanvraag van de subsidieontvanger kan indien de financiële situatie van de projectindiener daartoe noopt in uitzonderingsgevallen, met behulp van het daartoe ingevulde declaratieformulier, een vierde voorschot van 10% verstrekt worden, indien aangetoond is dat 80% van de totale subsidiabele kosten is gemaakt en betaald en voldaan is aan alle van toepassing zijnde voorwaarden.
5. Indien de subsidie is verleend aan een door het Agentschap NL aangewezen Technologisch Top Instituut (TTI) dan geldt, in afwijking op het hierboven in lid 1 tot en met 4 genoemde, een apart bevoorschottingsschema. Dit schema wordt samen met de subsidieontvanger vastgesteld op basis van het verwachte kasritme en zal tijdens de looptijd van het project telkens geactualiseerd worden.
6. Elke subsidieontvanger kan door het SNN worden verzocht om bij een voorschotverzoek een separate accountantsverklaring, conform het daartoe vastgestelde model, te overleggen.

7. Indien subsidieontvangers samenwerken in een samenwerkingsverband, worden de voorschotten verstrekt via de penvoerder aan de subsidieontvanger. Deze betaling geldt als betaling aan de subsidieontvanger.

Hoofdstuk V Intrekking

Artikel 16 Intrekking/wijziging subsidieverlening

Onverminderd de artikelen 4:48 en 4:50 van de wet en artikel 14 van de Kaderverordening subsidies Samenwerkingsverband Noord-Nederland 2000 kan een besluit tot subsidieverlening worden ingetrokken of ten nadele van de subsidieontvanger worden gewijzigd, indien:

- a. het project niet wordt uitgevoerd volgens de voorschriften van deze verordening;
- b. het project niet in overeenstemming is met het doel van deze verordening;

Artikel 17 Terugvordering

1. Betaling van een terugvordering geschiedt door bijschrijving op een rekening van de provincie Groningen.
2. Het DB heeft de mogelijkheid een geldschuld ten aanzien van een terugvordering te verrekenen met nog te uit te keren subsidie.
3. Verleende subsidies en voorschotten worden niet uitgekeerd en reeds uitgekeerde voorschotten en vastgestelde subsidies kunnen onmiddellijk en zonder enige ingebrekestelling worden teruggevorderd:
  - a. zodra de subsidieontvanger is medegedeeld dat afwijzend is beslist op een verzoek om vaststelling van de subsidie;
  - b. indien en voor zover de definitief vastgestelde subsidie lager is dan de som van de reeds uitgekeerde voorschotten;
  - c. zodra de subsidieverleningsbeschikking is ingetrokken;
  - d. zodra, binnen een periode van vijf jaar na datum van de definitieve vaststelling van de subsidie, blijkt dat de zaken waarvoor de subsidie is verleend buiten gebruik zijn gesteld, van functie en/of eigenaar zijn veranderd, dan wel zijn verplaatst buiten het gebied waar het subsidieprogramma van toepassing is, tenzij hiervoor expliciet door het SNN toestemming is verleend.

Hoofdstuk VI Subsidievaststelling

Artikel 18 Aanvraag vaststelling

1. De subsidieontvanger dient zijn aanvraag om subsidievaststelling in uiterlijk dertien weken na de einddatum, het tijdstip waarop de activiteiten moeten zijn voltooid.
2. De aanvraag wordt ingediend door middel van een door het SNN opgesteld formulier. De aanvraag gaat, overeenkomstig in het formulier is vermeld, vergezeld van de in het formulier aangegeven documenten, waaronder een inhoudelijk eindverslag conform het daartoe door het SNN verstrekt format.
3. Indien de subsidie is verleend aan een door het Agentschap NL aangewezen Technologisch Top Instituut (TTI) dan dient de aanvraag om subsidievaststelling, in afwijking op het hierboven in lid 1 genoemde, uiterlijk 6 maanden na de einddatum te worden ingediend.

Artikel 19 Penvoerder

1. Indien subsidieontvangers samenwerken in een samenwerkingsverband, dienen zij hun aanvraag tot subsidievaststelling in via de penvoerder.
2. Indien subsidieontvangers samenwerken in een samenwerkingsverband, wordt het subsidiebedrag aan de penvoerder betaald. Deze betaling geldt als betaling aan de subsidieontvangers.

Artikel 20 Vaststelling

1. Projectkosten zijn alleen subsidiabel indien zij binnen de projectperiode zijn gemaakt en zijn betaald vóór het indienen van de aanvraag tot subsidievaststelling, met uitzondering van kosten ten behoeve van eventuele accountantswerkzaamheden die verricht worden ten behoeve van (het verzoek tot) vaststelling.
2. Het subsidiebedrag zal naar evenredigheid worden verlaagd indien de werkelijke subsidiabele kosten lager worden vastgesteld dan de in de subsidieverleningsbeschikking opgenomen begrote subsidiabele kosten of wanneer de werkelijke inkomsten hoger zijn dan geraamd in de projectbegroting en/of de subsidieverleningsbeschikking.
3. Indien met een project inkomsten worden gegenereerd, dan worden de inkomsten van de subsidiabele kosten afgetrokken.
4. Indien sprake is van een subsidie in een exploitatietekort dan geldt het volgende:
  - a. indien de subsidie is verleend op basis van een aandeel in het exploitatietekort, dan is de verleende subsidie een aandeelfinanciering ten opzichte van de overige partijen die het project financieren. De verhouding tussen de financiers in de subsidieverleningsbeschikking zal gehandhaafd worden in de definitieve vaststelling;
  - b. ten opzichte van bijdragen of inkomsten van onbekenden, zoals verwachte inkomsten uit de markt, is de verstrekte subsidie een restfinanciering en zal ook bij de definitieve vaststelling op die wijze vastgesteld worden;
  - c. bij een gemengde financiering met deels bijdragen van projectparticipanten en deels verwachte inkomsten uit de markt, wordt het tekort van het project bij de vaststelling als geheel bepaald en vervolgens naar rato aan de financieringsparticipanten toegerekend op basis van de in de subsidieverleningsbeschikking vermelde financiering.
5. De subsidie kan in elk geval lager of op nihil worden vastgesteld of worden ingetrokken, indien:
  - a. de verhouding tussen eigen en vreemd vermogen in de onderneming gezien de rentabiliteit en de aard van de onderneming niet aanvaardbaar is of indien gerede twijfel bestaat omtrent het voortbestaan van de onderneming;
  - b. op de subsidieontvanger de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen van toepassing is verklaard, aan de subsidieontvanger surseance van betaling is verleend of de subsidieontvanger failliet is verklaard;
  - c. de activiteiten in strijd met nationale of Europese regelgeving zijn uitgevoerd.

Hoofdstuk VII Slotbepalingen

Artikel 21 Publiciteit

1. In alle externe communicatie omtrent een project dient te worden vermeld dat het project mede mogelijk gemaakt is door een bijdrage van het SNN, waarbij in elk geval het logo van SNN dient te worden getoond. Indien ook gebruik gemaakt wordt van een tekst dan dient deze te luiden: *"dit project wordt medegefinancierd door het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN), Ruimtelijk Economisch Programma"*.
2. In geval van infrastructuur- en (ver)bouwprojecten gelden de volgende aanvullende voorwaarden:
  - a. tijdens de uitvoering van het project dient een informatiebord te worden geplaatst op een voor het publiek zichtbare plaats. Hierop dienen in elk geval te worden vermeld: de titel van het project, het SNN-logo (in kleur) en de tekst *"dit project wordt medegefinancierd door het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN), Ruimtelijk Economisch Programma"*. Het logo en bijbehorende teksten dienen voldoende leesbaar te zijn;
  - b. Het informatiebord dient maximaal 6 maanden na realisatie van het project te worden verwijderd;
  - c. bij permanent voor het publiek toegankelijke projecten dient na realisatie van het project een permanent gedenkbord/plaquette te worden aangebracht op een voor het publiek zichtbare plaats. Hierop dienen in elk geval te worden vermeld: de titel van het project, het SNN-logo (in kleur) en de tekst *"dit project is medegefinancierd door het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN), Ruimtelijk Economisch Programma"*. Het logo en bijbehorende teksten dienen voldoende leesbaar te zijn.

Artikel 22 Toezichthouders

1. Ten behoeve van de uitvoering van deze verordening kunnen toezichthouders als bedoeld in artikel 5:11 van de Algemene wet bestuursrecht worden aangewezen door het DB.
2. De in het eerste lid bedoelde toezichthouders zijn belast met het toezicht op de naleving van de in of krachtens de Algemene wet bestuursrecht en in of krachtens deze verordening gegeven voorschriften.

Artikel 23 Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de eerste dag na plaatsing in het Provinciaal Blad en werkt terug tot 1 januari 2011.

Artikel 24 Citeertitel

Deze verordening wordt aangehaald als Verordening REP-SNN

Artikel 27 Middelen I&M

Deze verordening is ook van toepassing op subsidiemiddelen die vanuit het Ministerie van Infrastructuur & Milieu (I&M) aan het SNN zijn gedecentraliseerd ten behoeve van TTI Wetus.

Toelichting op de verordening REP-SNN

Artikelsgewijze toelichting

Artikel 3

In artikel 3 is opgenomen dat subsidie kan worden verstrekt ten behoeve van activiteiten die bijdragen aan de hoofddoelstelling van het REP-SNN en die één of meerdere van de vijf nationale topsectoren Energie, Water, Life-sciences and Health, Agro-food (waaronder Biobased Economy) en High Tech Materialen en Systemen versterken. Deze vijf nationale topsectoren zijn ook belangrijke economische clusters in Noord-Nederland. Als uitzondering hierop kan ook subsidie worden verstrekt voor projecten die één of meerdere van de overige vier nationale topsectoren ondersteunen, mits het gaat om projecten die aantoonbaar een meerwaarde voor de Noord-Nederlandse kenniseconomie hebben. De subsidieaanvrager dient dit in voldoende mate aan te tonen bij de aanvraag.

Artikel 4 lid 2

Voor het indienen van een subsidieaanvraag stelt het SNN vaste formats ter beschikking. De aanvrager is verplicht om deze formats te gebruiken. Het betreft onder andere formats voor het subsidieaanvraagformulier, projectplan, kostenbegroting, financieringsplan en staatssteunanalyse.

Artikel 5 sub i

Uit artikel 5 aanhef en sub i blijkt dat de aanvraag wordt afgewezen indien een aanmerkelijke kans bestaat dat het verlenen van subsidie in strijd is met de nationale of Europese regels. Dat kan het geval zijn indien er een aanmerkelijke kans bestaat dat het verlenen van subsidie zal leiden tot het verlenen van ongeoorloofde staatssteun in de zin van artikel 107 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

Staatssteun

Uit de jurisprudentie van het Hof van Justitie en het Gerecht van de Europese Unie blijkt dat er sprake is van staatssteun in de zin van artikel 107, eerste lid, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie indien aan vier voorwaarden is voldaan. Ten eerste moet een voordeel door de overheid worden verleend. Ten tweede moet het voordeel worden verleend aan ondernemingen. Ten derde moet dit voordeel selectief zijn. Ten slotte moet het voordeel de mededinging vervalsen of dreigen te vervalsen en een invloed op de handel tussen lidstaten hebben. In het kader van deze regeling wordt altijd aan de eerste en aan de laatste voorwaarde voldaan. Aan de derde voorwaarde wordt gezien deze regeling ook bijna altijd voldaan.

Ook kan de conclusie zijn dat de verlening van subsidie aan het project niet leidt tot staatssteun, omdat de subsidie als *De-minimis* is te verstrekken conform Verordening (EU) nr. 1407/2013 van de Commissie van 18 december 2013 betreffende de toepassing van de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie op *de-minimis*steun (Pb EU 2013, L 352), indien de aanvrager heeft verklaard te kunnen voldoen aan de betreffende voorwaarden.

Indien het dagelijks bestuur van het SNN op basis van het projectplan tot het oordeel komt dat de verstrekking van subsidie aan het project leidt tot staatssteun in de zin van artikel 107, Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie met betrekking ten aanzien van de in het projectplan opgenomen uit te voeren activiteiten en subsidie voor de betreffende activiteiten ook niet als geoorloofde staatssteun kan worden aangemerkt, zal de aanvraag worden afgewezen.

Voor het bepalen of een activiteit geoorloofde staatssteun bevat wordt verwezen naar de regelgeving van de Europese commissie en door de Europese commissie goedgekeurde nationale regelgeving en dan het bijzonder naar:

- De Algemene Groepsvrijstellingsverordening (thans verordening (EG) Nr. 800/2008 van de Commissie van 6 augustus 2008);
- De Omnibus Decentraal-regeling, op basis waarvan steun kan worden verleend voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie (OO&I);
- De mogelijkheid dat een project specifiek bij beschikking van de Europese commissie is goedgekeurd.

Artikel 6 lid 2

Onder "eigen middelen" wordt verstaan de eigen bijdrage in de projectkosten van de subsidieontvanger en de overige projectpartners (indien van toepassing). Dit kan een eigen bijdrage in 'cash' en/of in natura zijn.

Artikel 7 lid 1

31 december 2022 is de einddatum van het programma. Dit betekent dat alle projecten uiterlijk op deze datum dienen te zijn afgerond.

Artikel 10 lid 1 sub c

Een voorbeeld van een door het Rijk aanvaarde methode is de Integrale Kosten Systematiek (IKS) van Agentschap NL. Hiervoor dient een goedkeuringsverklaring van Agentschap NL te worden overlegd.

Artikel 14 lid 5

Per jaar dient minimaal één keer een voortgangsrapportage te worden ingediend. Voor ieder project afzonderlijk worden in de subsidieverleningsbeschikking nadere voorwaarden opgenomen over de periode waarop de jaarlijkse rapportage betrekking moet hebben en wanneer deze uiterlijk moet worden ingediend.

Artikel 18 lid 2

Voor het indienen van een aanvraag om subsidievaststelling stelt het SNN vaste formats ter beschikking. De aanvrager is verplicht om deze formats te gebruiken. Het betreft onder andere formats voor het vaststellingsformulier en het eindverslag.

Artikel 20 lid 5 sub c

Uit artikel 21 lid 5 aanhef en sub c blijkt dat de subsidie lager kan worden vastgesteld, indien de activiteiten in strijd met de nationale of Europese regelgeving zijn uitgevoerd. Hierbij kan men denken aan staatssteun of aan de nationale en Europese regelgeving met betrekking tot aanbesteden.

Aanbesteding

Wanneer een eindbegunstigde of subsidieontvanger een aanbestedende dienst is en sprake is van verstrekking van opdrachten voor infrastructurele werken, leveringen of diensten of als de eindbegunstigde of subsidieontvanger in het project een opdracht plaatst die voor meer dan 50% rechtstreeks door aanbestedende diensten wordt gesubsidieerd dan dient voldaan te worden aan de regelgeving voor aanbesteden, waarbij de geldende drempels en procedures gevolgd dienen te worden.

Artikel 21

Het SNN-logo kan worden gedownload van de website www.snn.eu.

Bijlage: Uitvoeringskader REP-SNN

1. Inleiding

Op 23 juni 2008 is tussen het Rijk en het Samenwerkingsverband Noord-Nederland (SNN) het convenant 'Regio-specifiek Pakket Zuiderzeelijn' (RSP-ZZL) getekend.

Het convenant is voortgevloeid uit het Rijksbesluit af te zien van de aanleg van een snelle spoorverbinding naar Noord-Nederland. In het convenant zijn afspraken gemaakt over een alternatief samenhangend pakket van maatregelen, gericht op versterking van de infrastructuur en economische structuur van Noord-Nederland.

Het regio-specifiek pakket bestaat uit een drietal onderdelen:

- a. Concrete bereikbaarheidsprojecten
- b. Regionaal mobiliteitsfonds
- c. Ruimtelijk Economisch Programma (REP)

De onderdelen a en b hebben ten doel de regionale bereikbaarheid te verbeteren. De projecten zijn infrastructureel van aard. Onderdeel c. - het REP - is gericht op het versterken van de kansrijke sectoren en de ruimtelijk-economische structuur van Noord-Nederland.

Binnen het REP is onderscheid gemaakt in een rijksdeel en een regionaal deel. Het rijksdeel betreft grotere projecten binnen de kaders die ook in het Pieken in de Delta beleid – en later het Topsectorenbeleid - van het ministerie van EZ zijn benoemd.

Voor het regionale deel heeft de regio in 2008 de zeggenschap gekregen over de selectie en uitvoering van projecten, binnen de scope van het REP.

Op 18 januari 2012 heeft de toenmalige Minister van Economische Zaken (EZ) in een Bestuurlijk overleg over de Landsdelige Agenda Noord/Topsectoren toegezegd ook het rijksdeel van het REP (de nog niet door het ministerie belegde middelen) te decentraliseren aan de regio, specifiek het SNN. Het gaat om een bedrag van in totaal € 107,055 miljoen. Deze toezegging is op 1 november 2012 door het ministerie per brief bekrachtigd in, hier genoemd, de "Decentralisatiebrief" (kenmerk DGNR-RRE/12346621).

Voor het verstrekken van subsidie is een wettelijk voorschrift vereist. Het verstrekken van de zogenoemde REP-SNN middelen zal niet geschieden op basis van een ministeriële regeling, nu deze middelen als "eigen" geld kunnen worden beschouwd. Daartoe is een verordening opgesteld: de verordening REP-SNN. De verordening REP-SNN geeft de spelregels weer waaronder de REP-middelen, de nog niet door EZ belegde middelen van het voormalige rijksdeel ("REP-Rijk"), als subsidies in Noord-Nederland worden ingezet.

Dit Uitvoeringskader maakt onderdeel uit van de Verordening REP-SNN en omvat een programma-gedeelte (inhoudelijk kader) en een omschrijving van de organisatiestructuur.

2. Schets onderliggende beleidskaders REP-SNN

Dit uitvoeringskader is opgesteld met als belangrijkste input bovengenoemd convenant en de Decentralisatiebrief. In de Decentralisatiebrief zijn voorwaarden opgenomen die aan decentralisatie van de Rijksmiddelen zijn verbonden.

Eén van de belangrijkste voorwaarden heeft betrekking op de inhoudelijke afbakening. Met de uitvoering van het REP dient het SNN aan te sluiten bij de agenda's van het nationale topsectorenbeleid. Hiermee vormt het topsectorenbeleid één van de belangrijkste inhoudelijke pijlers onder het REP-SNN.

Via het Topsectorenbeleid wil het Rijk een negental sectoren waarin Nederland wereldwijd uitblinkt, de zogeheten "topsectoren", nog sterker maken. Het gaat om de sectoren Energie, Water, Life Sciences and Health, Agro-Food, Tuinbouw en Uitgangsmaterialen, High Tech Materialen en Systemen, Logistiek, Creatieve Industrie en Chemie. Om versterking van deze topsectoren te

bereiken, stimuleert het Rijk activiteiten waarbij overheid, bedrijfsleven, universiteiten en onderzoekscentra samen werken aan kennis en innovatie. De afspraken hierover zijn vastgelegd in zogeheten innovatiecontracten.

Behalve het Rijkskader van de Topsectoren zijn er verschillende andere kaders die bijdragen aan de inhoudelijke afbakening van het REP-SNN.

Allereerst zijn er de uitvoeringskaders die voor het regionale deel van het REP ("REP-regio") zijn opgesteld. Deze regionale kaders vormen feitelijk een uitwerking van de Convenantsafspraken uit 2008.

Verder is er de ruimtelijk-economische visie van het SNN. Voor de periode 2007-2013 is deze visie uiteengezet in de Strategische Agenda. Kern van deze agenda is dat de economische kansen voor Noord-Nederland met name liggen in een verdichting van de bedrijvigheid en in een vergroting van de innovativiteit en het stuwende karakter van de economie.

De Strategische Agenda is onder meer tot uitvoering gebracht via de programma's Koers Noord – Pieken in de Delta en het Operationeel Programma (EFRO) 2007-2013. Vanuit deze programma's is primair ingezet op de versterking van vijf economische clusters; Energie, Water, Sensortechnologie, Agribusiness en Life Sciences / Healthy Ageing. Onderzoek heeft de laatste jaren uitgewezen dat deze aanpak heeft gewerkt.

In 2014 gaat er een nieuwe Europese programmaperiode van start. Een periode die in het teken staat van 'Europa 2020'. Europa 2020 is de groeistrategie van de Europese Unie (EU) voor de periode 2010-2020. De EU moet een 'slimme, duurzame en inclusieve' economie worden in een snel veranderende wereld. Om dit te bereiken, heeft de Europese Commissie (EC) ambitieuze doelstellingen vastgesteld voor werkgelegenheid, innovatie, onderwijs, sociale samenhang en klimaat/energie.

Om in de nieuwe programmaperiode in aanmerking te komen voor steun vanuit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) voor regionaal innovatiebeleid heeft de Europese Commissie (EC) het opstellen van een 'Research and Innovation Strategy' voor Slimme Specialisatie (RIS3) verplicht gesteld. Kern van de strategie is te kiezen voor slimme specialisaties waarop de inzet wordt geconcentreerd.

De kern van de RIS3 wordt gevormd door vier specifieke maatschappelijke uitdagingen: goede gezondheid, gezond voedsel, schoon water en duurzaam energiegebruik. De RIS3 wordt ingezet om te komen tot innovatieve oplossingen voor deze uitdagingen. Met de RIS3 wordt dus niet op voorhand een keuze gemaakt tussen sectoren en niches. Er wordt een inhoudelijke norm gesteld, gevormd door maatschappelijke uitdagingen en de weg daar naar toe. Dit neemt overigens niet weg dat de vijf speerpuntclusters een stevige basis leggen onder de RIS3.

Kenmerkend voor de RIS3 is verder dat niet alleen wordt gestreefd naar het bedenken en ontwikkelen van innovaties, maar ook naar het toepassen ervan. Noord-Nederland ziet zichzelf als valorisatie en proeftuinregio ('living lab' regio). Een ander belangrijk focuspunt van de RIS3 is het bevorderen van samenwerking tussen sectoren en organisaties om te komen tot innovatieve oplossingen: het bevorderen van zogeheten 'crossovers'.

Noord-Nederland gaat met haar RIS3 verder dan de formele vraag van de EC. Het kiest ervoor de RIS3 in de periode 2014-2020 niet alleen van invloed te laten zijn op de inhoud van het toekomstige EFRO programma, maar ook op regionaal en nationaal beleid en op andere (Europees gefinancierde) programma's. Het ligt dus voor de hand de 'RIS'-gedachte ook van invloed te laten zijn op het uitvoeringskader voor het REP-SNN.

3. Inhoudelijk kader REP-SNN

Doelstellingen en strategie

Het REP-SNN is een omvangrijk investeringsprogramma met een looptijd die meerdere beleidsperiodes beslaat (2007-2013 en 2014-2020). Om het mogelijk te maken dat het programma zoveel mogelijk in afstemming met andere programma's wordt uitgevoerd, vormt het uitvoeringskader voor het REP-SNN een combinatie van elementen, uit de huidige en nieuwe beleidsperiodes. De achterliggende gedachte is het 'behouden van het goede' en het 'omarmen van het nieuwe'.

Met het REP-SNN beoogt het SNN de economische structuur van Noord-Nederland te versterken en de verdere ontwikkeling van de meest kansrijke clusters te stimuleren. Het gaat om de clusters: Energie, Water (Wartertechnologie), Life Sciences en Health (Healthy Ageing), Agro-Food (Agribusiness), waaronder Biobased Economy en High Tech Materialen en systemen (High Tech Sensorsystemen). Met het stimuleren van deze clusters wordt ingespeeld op de vier voor Noord-Nederland belangrijkste maatschappelijke uitdagingen: goede gezondheid, gezond voedsel, schoon water en duurzaam energiegebruik.

Bij het stimuleren van de meest kansrijke clusters gaat het om clusters met een (inter-)nationale betekenis. Alleen regionale betekenis is niet voldoende. Met het REP-SNN wil Noord-Nederland expliciet bijdragen aan de strategie van het Rijk, om sectoren waarin Nederland wereldwijd uitblinkt, nog sterker te maken.

Het stimuleren van de clusters vindt plaats door in te zetten op onderzoek en innovatie, kennisontwikkeling en ondernemerschap. Centraal bij het REP-SNN staat het stimuleren van activiteiten waarbij overheid, bedrijfsleven, universiteiten en onderzoekscentra samen werken aan kennis en innovatie.

Met het REP-SNN wordt ingezet op het bereiken van 'kritische massa', op het leveren van een substantiële bijdrage aan de groei van de topsectoren. Dit betekent dat alleen majeure projecten voor ondersteuning vanuit het REP-SNN in aanmerking komen. Projecten zijn majeur als ze een betekenis hebben die de regio overstijgt. Het REP-SNN is voor kwalitatief hoogstaande, (inter-) nationaal aansprekende initiatieven.

REP-SNN versus OP 2014-2020

Het REP-SNN wordt voor een groot deel parallel in de tijd uitgevoerd met het Operationeel Programma 2014-2020 (OP 2014-2020). Het REP-SNN en het OP 2014-2020 werken in dit verband zoveel mogelijk aansluitend en versterkend, in plaats van overlappend. Bij het OP staan toepassingsgerichtheid en betrokkenheid van het bedrijfsleven nog meer centraal dan bij het REP-SNN. Het OP richt zich meer dan het REP-SNN op de latere schakels in de innovatieketen ('valorisatie').

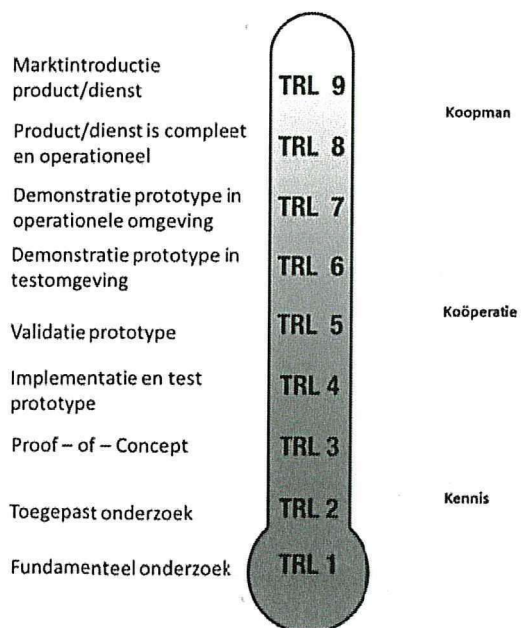
Om specifiek te duiden op welk deel van de innovatieketen het OP 2014-2020 betrekking heeft, is in dit programma gebruik gemaakt van het TRL-model. TRL staat voor 'Technology Readiness Levels'. Het model kent negen niveaus, van fundamenteel onderzoek tot marktintroductie van een product of dienst (zie figuur 1)

Het zwaartepunt van het OP ligt op TRL's 5 tot en met 7: van validatie tot demonstratie. Met het REP-SNN wordt ingestoken op lagere niveaus. Het zwaartepunt binnen het REP-SNN ligt op TRL's 2 tot en met 4: van toegepast onderzoek tot implementatie en test prototypes.

In termen van het valorisatiepad van de RIS3 kan worden gesteld dat de balans tussen 'Koopman, Koöperatie en Kennis' bij het OP meer beweegt in de richting van 'Koopman'; bij het REP-SNN meer in de richting van 'Kennis'.

Figuur 1 TRL-model

Deze afbakening in termen van het TRL-model en het valorisatiepad is niet absoluut en dogmatisch, maar wel richtinggevend.

REP-SNN ("REP-Rijk") versus REP-Regio

Sinds 2009 is in Noord-Nederland het regionale deel van het REP in uitvoering. Inhoudelijk vullen REP-Regio en REP-SNN elkaar aan.

In het convenant zijn er dertien programmalijnen onderscheiden: Energie (A), Watertechnologie (B), Sensortechnologie (C), Lifesciences (D), Agribusiness (E), Chemie (F), Toerisme (G), Metaal en scheepsbouw (H), Algemeen MKB-beleid (I), Arbeidspotentieel (J), Bereikbaarheid (K), Vestigingslocaties (L) en Woon- en leefklimaat (M). In de regionale uitvoeringskaders zijn deze uitgewerkt tot vier opgaven en twaalf programmalijnen. De uitwerking is, met uitzondering van 'bereikbaarheid', identiek aan de keuzes in het convenant.

Met het REP-SNN wordt zoals aangegeven ingezet op de meest kansrijke clusters (de 'kennispieken'). REP-Regio is gericht op regionaal belangrijke clusters (zoals toerisme en metaal/scheepsbouw) en op zogenoemde flankerende/voorwaardenscheppende maatregelen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om maatregelen ter versterking van het arbeidspotentieel en woon- en leefklimaat.

Ook bij REP-SNN en REP-Regio is het inhoudelijke onderscheid niet absoluut: er is enige ruimte voor overlap.

4. Programma-indeling REP-SNN

Thema's REP-SNN

De hoofddoelstelling van het REP-SNN is het versterken van de ruimtelijk-economische structuur van Noord-Nederland door het stimuleren van kansrijke sectoren.

Centraal bij het REP-SNN staat het stimuleren van activiteiten waarbij overheid, bedrijfsleven, universiteiten en onderzoekscentra samen werken aan kennis en innovatie. Het gaat hierbij om grootschalige activiteiten op de volgende gebieden: fundamenteel onderzoek (kennis), toegepast onderzoek (kunde) en valorisatie (kassa, de beschikbare kennis verzilveren).

De activiteiten die vanuit het REP-SNN worden ondersteund dienen te zijn gericht op versterking van één of meerdere van de volgende topsectoren (thema's):

- Energie
- Water, specifiek Watertechnologie
- Life Sciences and Health, specifiek 'Healthy Ageing'
- Agro-Food en Biobased Economy
- High Tech Materialen en Systemen, vooral High Tech Sensorsystemen

De kracht van de clusters ligt vooral in de samenhang en de kruisbestuiving die er tussen plaatsvindt. Activiteiten die zijn gericht op de samenwerking tussen bovengenoemde sectoren ('cross-overs') hebben daarom bij de beoordeling een pré.

Binnen of tussen bovengenoemde sectoren worden vanuit het REP-SNN primair activiteiten ondersteund, die bijdragen aan het oplossen van de maatschappelijke vraagstukken (uitdagingen), zoals die zijn geformuleerd in de RIS3:

- Gezondheid, demografie en welzijn,
- Voedselzekerheid, duurzame landbouw en bio-economie,
- Zekere, schone en efficiënte energie,
- Schone, veilige watervoorziening.

Bij wijze van uitzondering is ondersteuning van activiteiten mogelijk die bijdragen aan versterking van één of meerdere van de andere vier topsectoren:

- Chemie
- Logistiek
- Creatieve Industrie
- Tuinbouw en uitgangsmaterialen

Ook voor deze topsectoren geldt dat vanuit het REP-SNN primair activiteiten worden ondersteund die bijdragen aan het oplossen van bovengenoemde maatschappelijke vraagstukken (uitdagingen). Bovendien moet voldoende zijn aangetoond dat de te ondersteunen activiteiten een bijzondere meerwaarde hebben voor de Noord-Nederlandse kenniseconomie.

Uitwerking Thema's REP-SNN

Energie

Onder 'Energie' wordt verstaan: handel en distributie van aardgas, brandstoffen, centrale en decentrale productie van fossiele en niet-fossiele energie en de productie van elektriciteit en warmte. Daarnaast valt hieronder ook slimme energie-infrastructuur waarin de opslag van energie, balancering van energie en het op elkaar afstemmen van diverse bronnen van energie mogelijk wordt gemaakt.

Binnen het thema Energie zijn er ondersteuningsmogelijkheden voor innovatieve projecten gericht op:

- Energie-systeemintegratie: het zogenoemde "energiesysteem 2.0".
Het gaat hierbij om projecten die gericht zijn op het realiseren en integreren van Energieproductie uit verschillende energiebronnen en het schakelen tussen gebruik, opslag, balancering, levering aan het openbare net, lokaal gebruik, waarbij ook aandacht is voor de institutionele innovaties die hiervoor nodig zijn. Ook het overzetten van (duurzame) energie in andere energiedragers valt onder energiesysteem 2.0. Slimme infrastructuur is hiervoor noodzakelijk.
- Smart grids op lokaal, industrieel als landelijk gebied. Specifiek voor aardgas worden ondersteuningsmogelijkheden geboden voor het vergroenen van de gasvoorziening, gas als balanceerfunctie, (bio)LNG, Power to Gas (P2G), synthetische gassen voor b.v. chemietoepassing, vergassingstechnieken en/of andere bio-based toepassingen..

Daarnaast zijn er ondersteuningsmogelijkheden voor innovatieve projecten op het gebied van:

- Energiebesparing gebouwde omgeving
Het gaat om projecten gericht op het verminderen van het energieverbruik in huishoudens, het faciliteren van duurzame energieopwekking door huishoudens en het integreren van (slimme)systemen in huishoudens
- Energiebesparing industrie
Het gaat hierbij om procesoptimalisatie door nieuwe technieken, het benutten andere grond-c.q. reststromen en halffabricaten in het proces en / of het gebruik maken van duurzame grond-c.q. reststromen en halffabricaten
- Wind op zee
het gaat hierbij om de bundeling van kabelinfrastructuur op zee, het faciliteren van productie-, assemblage en vervoer ten behoeve van het ontwikkelen van windparken op zee, het stimuleren van testlocaties voor vernieuwende windmolens en het ondersteunen van opslagsystemen voor geproduceerde elektriciteit
- Solar Energy
- Bio-energy en bio-raffinage.
Het gaat hierbij om hogere toegevoegde waarde creatie uit biomassa alvorens ook energie te produceren.

Tot slot zijn er, op het vlak van het versterken van de onderzoeks-, onderwijs en kennis-infrastructuur, mogelijkheden voor projecten die bijdragen aan het creëren van doorlopende leerlijnen op het gebied van energie en het toepassen van onderzoek en innovatie ten behoeve van (nieuwe) ondernemers door kennisdeling en toepassing van kennis in nieuwe markten, zoals bijvoorbeeld via Energy Colleges en de Energy Academy wordt opgepakt.

Water

Binnen het thema 'Water' wordt de inzet specifiek gericht op watertechnologie.

Onder watertechnologie wordt verstaan: alle technologieën en technieken ten behoeve van het bereiden, transporteren, leveren, verzamelen, behandelen en (her)gebruiken van drinkwater, proceswater en afvalwater voor en van burgers, huishoudens, industrie, land- en tuinbouw, recreatie en toerisme, alsmede daaraan gelieerde applicatiekennis en kennis en advies over organisatie, beheer en financiering van watertechnologie.

Binnen watertechnologie zijn er ondersteuningsmogelijkheden voor innovatieve projecten op het gebied van:

- Waterveiligheid en energieopwekking in dijken
- Water for All: toekomstvaste productie van drink- en industriewater en geavanceerde afvalwaterzuivering
- More Crop per Drop: zoetwatervoorziening voor voedselproductie en resource efficiency
- Water & Energie: verduurzaming processen energie-producerende industrie; nieuwe vormen van energie op basis van watertechnologie
- Water & ICT: sensing & monitoring voor waterkwaliteit en efficiënte waterbehandeling (winning, reiniging, transport)

Life Sciences and Health, specifiek 'Healthy Ageing'

Binnen het thema 'Life Sciences and Health' wordt de inzet specifiek gericht op Healthy Ageing'.

Healthy Ageing is het noordelijk thema dat zich richt op het bijdragen aan de maatschappelijke uitdaging om langer gezond te leven en bij te dragen aan het beheersbaar houden van de (stijging van de) zorgkosten. Healthy Ageing is een cross sectoraal thema met verbindingen met de topsectoren Life sciences & Health LSH), Agrofood, High Tech Systemen en Materialen (HTSM) en Creatieve Industrie. De grootste inhoudelijke link is er met de topsector LSH.

Binnen 'Healthy Ageing' zijn er ondersteuningsmogelijkheden voor innovatieve projecten op het gebied van:

- Molecular diagnostics;
- Imaging & image guided therapies, bijvoorbeeld voor doelmatigere kankerbehandeling;
- Home care & self management voor langere zelfstandigheid en vermindering van ziekenhuisbezoek;
- Regenerative medicines, bijvoorbeeld gericht op hart- of botaandoeningen;
- Pharmacotherapy;
- One health, met bijzondere aandacht voor van dier naar mens overdraagbare ziekten;
- Specialized nutrition, health & disease, gericht op preventie van ziekten en invloed van dieet;
- Health Technology Assessment & quality of life;
- Enabling technologies & infrastructure;
- Solutions to neglected diseases en armoede gerelateerde ziekten

Agro-Food en Biobased Economy

Grondstoffen die op land (en in water) worden geproduceerd kunnen worden ingezet voor food en feed. Deze hele keten kan worden samengevat onder de Agro Food keten. Dit gebeurt al sinds mensenheugenis maar op steeds hoogwaardiger niveau.

Als dezelfde groene grondstoffen worden ingezet voor industriële doeleinden dan heet het met een moderne term Biobased Economy: deze economie is niet meer gebaseerd op petrochemische grondstoffen.

Samen vormen AgroFood en BBE de nieuwe bio-economie, een economie waarbij vele industriële sectoren (primaire landbouw, Agribusiness, energie, chemie, farmacie, etc.) veel meer met elkaar verweven zullen zijn dan nu het geval is.

Daarom wordt bij de Biobased Economy de inzet gericht op alle (cross-sectorale) initiatieven die bijdragen aan de transformatie van de economie richting een economie die gebaseerd is op het gebruik van biomassa in plaats van fossiele grondstoffen.

Binnen Agro-Food zijn er ondersteuningsmogelijkheden voor innovatieve projecten op het gebied van:

- Meer met minder': duurzame innovatieve voedselsystemen.
Het gaat om efficiëntieslagen, duurzame veehouderij, valorisatie van reststromen/mest en markt- en keteninnovaties.
- Hogere toegevoegde waarde: innovatiefocus op gezondheid, duurzaamheid, smaak en gemak.
Onder deze lijn vallen onderwerpen als gezond ouder worden, gewichtsbeheersing, hart- en vaatgezondheid, zoutreductie, grondstofflexibiliteit, eiwitinnovaties, verpak en bewaartechnologie.
- Internationaal leiderschap: export van producten en geïntegreerde systeemoplossingen.

Binnen Biobased Economy zijn er ondersteuningsmogelijkheden voor innovatieve projecten op het gebied van:

- bouwen met eiwitten en koolhydraten;
- groene bouwblokken voor chemie;
- nieuwe toepassingen van vezels en biopolymeren;
- bio-energie (integratie energieprojecten met hogere waarden toepassingen)

High Tech Materialen en Systemen

Bij High Tech Materialen en Systemen gaat het vooral om High Tech Sensorsystemen (sensortechnologie).

Onder sensortechnologie wordt verstaan: technologie die het mogelijk maakt grote hoeveelheden gegevens van fysische, chemische, biologische, meteorologische, medische of ecologische veranderingen in korte tijd uiterst nauwkeurig te monitoren, registeren of verwerken en zo nodig automatisch bij te sturen.

De wereldwijde markt voor High tech materialen is een snelgroeiende high added value market die internationaal concurrerend is en hoogwaardige arbeid en kennis vereist. Binnen de topsector HTSM benadrukken de roadmaps 'High Tech Materials' en 'Aerospace' beide de behoefte aan meer kennis en innovatie op het vlak van nieuwe materialen en productieprocessen (en onderhoud en reparatie hiervan) om te voldoen aan de maatschappelijke uitdagingen op het vlak van een groener en slimmer Europa in 2020.

Binnen HTSM zijn er ondersteuningsmogelijkheden voor innovatieve projecten op het gebied van:

- Het versterken van de positie van Noord-Nederland als toplocatie voor onderzoek naar en toepassing van sensortechnologie, door het aantrekken van bestaande of het ondersteunen van nieuwe ondernemers en onderzoeksorganisaties actief op het gebied van sensortechnologie, of door het versterken van het cluster sensortechnologie in Noord-Nederland.
- de toepassing en de opbrengsten van kennis op het gebied van sensortechnologie te versterken, door versterkte kennisdeling tussen ondernemers en onderzoeksorganisaties, door toepassing van de technologie op nieuwe markten, door het betrekken van een bredere kring partijen die de techniek in hun producten of diensten kunnen incorporeren, of door het maken van plannen voor commerciële toepassing van de ontwikkelde technologie.
- het opzetten van opleidingen of het bieden van hoogwaardige onderwijsfaciliteiten in Noord-Nederland voor kenniswerkers op het gebied van sensortechnologie.
Onderzoek naar en ontwikkeling van (biobased) High Tech Materials en toepassingen
- Onderzoek naar en ontwikkeling van Advanced manufacturing and processing/Automatisering en digitalisering van het productieproces
- Versterking van de infrastructuur voor composieten, bijvoorbeeld door: de ontwikkeling en uitrol van een Supply Chain programma tussen bedrijven, de ontwikkeling en uitrol van een programma voor toeleveren en uitbesteden, ontwikkeling van nieuwe curricula, programma gericht op uitwisseling van kennis tussen onderwijs en bedrijfsleven.

Chemie

Bij Chemie gaat het om de transitie naar een groene chemie. Onder (Groene) Chemie wordt verstaan de inzet die de komende jaren geleverd gaat worden op volgende grote thema's:

- Garen/vezels: PLA-vezels en eiwitgaren (hernieuwbaar)
- Polyester, groene kunststoffen: Bio- & R-PET keten (partieel hernieuwbaar en volledig recyclebaar): polymere materialen nu nog afkomstig van olie maar in toenemende mate van hernieuwbare (biobased) grondstoffen en benodigde additieven;
- Composiettoepassingen;
- Processen voor productie, verwerking en hergebruik van deze materialen;
- Toepassingen van deze materialen in kunststoffen, coatings, drukinkten en lijmen, composieten, textiel, tapijt, papier, rubber of halffabricaten en producten binnen veel sectoren zoals verpakkingen, transport, bouw, medical, hightech systemen en personal care.

Daarmee draagt Chemie bij aan Biobased Economy en ook aan de topsector High Tech Systems en Materials. Verder ligt er een link en crossovers met de topsectoren AGRO en Tuinbouw & Uitgangsmaterialen. De Topsector Chemie is leidend bij het ontwikkelen van de Biobased Economy.

Binnen de (Groene) Chemie zijn er ondersteuningsmogelijkheden voor innovatieve projecten in Noord Nederland op het gebied van:

- Ontwikkeling van en onderzoek naar groene bouwblokken voor chemie;
- Ontwikkeling van en onderzoek naar nieuwe toepassingen van vezels en biopolymeren;
- Het versnellen van innovatie door zich te richten op: faciliteren in de commercial risk fase, valoriseren van (excellent) onderzoek op het gebied van (groene) kunststoffen, vezels en composieten;
- Versterking van de infrastructuur voor (groene) chemie, bijvoorbeeld door de ontwikkeling en uitrol van een Supply Chain programma tussen bedrijven, de ontwikkeling en uitrol van een programma voor toeleveren en uitbesteden, ontwikkeling van nieuwe curricula, ontwikkeling van programma's/projecten gericht op uitwisseling van kennis tussen onderwijs en bedrijfsleven.

Voor alle thema's geldt dat het van belang is de sterke positie van Noord-Nederland voor onderwijs, onderzoek naar en toepassing van innovatie uit te bouwen. Het gaat niet alleen om genereren van kennis, maar ook om het laten stromen van kennis en leggen van goede matches met kennis. Daarom zijn er financieringsmogelijkheden in het REP gerealiseerd voor voorwaardenscheppende projecten:

- het creëren van doorlopende leerlijnen (via opleiding, onderwijs) en
- het effectief kunnen toepassen van onderzoek en innovatie ten behoeve van (nieuwe) ondernemers door kennisdeling en toepassing van kennis in nieuwe markten.

5. Indicatoren REP-SNN

Voor het bepalen van de indicatoren die gebruikt worden voor het REP wordt aangesloten bij de systematiek die de Europese Commissie hanteert in de periode 2014-2020. Resultaatindicatoren worden in deze methodiek niet meer gemeten op projectniveau, maar zijn vervangen door indicatoren op 'meso-' en 'macro'-niveau. Dit vanuit de gedachte dat:

- het effect van een programma niet gelijk is aan de optelling van de effecten van individuele projecten;
- er behoefte is aan indicatoren die specifiek de resultaten van programma's meten dan indicatoren als bruto gecreëerde werkgelegenheid en uitgelokte private vervolginvesteringen. Voor op kennisbevordering en innovatie gerichte indicatoren gaat het bijvoorbeeld om indicatoren als private investeringen in onderzoek en ontwikkeling, het omzetaandeel van nieuwe of vernieuwde producten of het percentage bedrijven dat 'in-house' innoveert;
- het via indicatoren als bruto gecreëerde werkgelegenheid en uitgelokte private vervolginvesteringen bepalen van de effecten van projecten, vaak problemen oplevert op het gebied van meetbaarheid, betrouwbaarheid en validiteit

Voor het REP, is voor de meting op projectniveau onderstaande set (output-)indicatoren vastgesteld. De lijst is gebaseerd op de lijst 'Common indicators' van de Europese Commissie en de set outputindicatoren die is opgesteld voor het Operationeel Programma EFRO 2014-2020:

1. Aantal ondernemingen dat steun ontvangt
2. Aantal ondernemingen dat subsidie ontvangt
3. Aantal ondernemingen dat niet-financiële steun ontvangt
4. Aantal nieuwe onderzoekers bij ondersteunde onderzoeksinstellingen
5. Aantal onderzoekers werkzaam bij verbeterde onderzoeksinfrastructuur faciliteiten
6. Aantal ondernemingen dat samenwerkt met ondersteunde onderzoeksinstellingen
7. Aantal kennisuitwisselingstrajecten tussen bedrijven en kennisinstellingen
8. Aantal ondersteunde innovatietrajecten
9. Aantal samenwerkingsprojecten tussen bedrijven en onderwijsinstellingen
10. Aantal samenwerkingsverbanden tussen bedrijven uit verschillende sectoren (crossovers)
11. Aantal nieuwe of verbeterde proeftuinfaciliteiten (living labs)

Voor het bepalen van de effecten op programmaniveau wordt (ter vervanging van de traditionele set resultaatindicatoren) een lijst indicatoren samengesteld in lijn met bovengenoemde uitgangspunten.

6. Organisatiestructuur REP-SNN

Procedure met betrekking tot projectaanvragen:

Stap 1:

De provincies vervullen namens het SNN de loketfunctie voor het REP-SNN. Dit betekent dat aanvragen bij één van de provincies worden ingediend, die deze vervolgens ter besluitvorming doorgeleiden naar het SNN.

De aanvraag bestaat uit een brief, een volledig ingevuld en rechtsgeldig ondertekend aanvraagformulier, vergezeld van de in het aanvraagformulier genoemde documenten. De subsidieaanvraag dient volledige informatie te bevatten met betrekking tot projectomschrijving, organisatie, begroting en financiering. Hiervoor dient een door het SNN opgesteld format te worden gebruikt.

De provincie stuurt na de ontvangst van de aanvraag een ontvangstbevestiging. Indien het aanvraagformulier volledig is ingevuld en rechtsgeldig ondertekend en volledige informatie bevat m.b.t. projectomschrijving, organisatie, begroting en financiering, ontvangt de indiener een brief waarin het volgende wordt gemeld: "indien uw subsidieaanvraag wordt gehonoreerd met subsidie vanuit het REP-SNN, geldt ..-.-.... (datum) als startdatum van de projectperiode. Dat betekent dat u de vrijheid heeft om, vooruitlopend op de subsidieverlening, voor eigen rekening en risico van start te gaan met de uitvoering van het project".

Indien de aanvraag niet volledig is, wordt in de brief aangegeven dat de aanvraagprocedure (tijdelijk) is bevroren en dat de projectperiode nog niet van start gaat (en dat eventueel gemaakte kosten daarmee niet subsidiabel zijn). De indiener wordt in de gelegenheid gesteld de aanvraag binnen .. weken te completeren te vullen.

Behalve de loketfunctie hebben de provincies ook taken op het gebied van projectadvies en projectbegeleiding. Voorafgaand aan doorgeleiding naar het SNN zorgen de provincies voor ambtelijke afstemming met het SNN (Programmasecretariaat) en het Ministerie van Economische Zaken. De provincies spannen zich er voor in, aanvragen die ambtelijk niet door het Ministerie worden ondersteund, niet door te geleiden naar het SNN.

Stap 2:

Indien de aanvraag door de betreffende provincie behandelrijp wordt bevonden, wordt deze doorgeleid naar het SNN. Het programmasecretariaat beoordeelt de aanvraag op (subsidie-) technische inpasbaarheid en verenigbaarheid met staatssteunregels en schrijft een ambtelijk advies voor het Dagelijks Bestuur van het SNN (DB SNN).

Stap 3:

Het DB SNN (gemandateerd aan de Bestuurscommissie Economische Zaken) beoordeelt het project en kent een REP-SNN bijdrage toe, wijst de aanvraag af, of houdt deze aan met de vraag om nadere informatie.

Indien er voorafgaand aan behandeling door het DB SNN geen ambtelijke overeenstemming is bereikt met EZ over toekenning van een REP-SNN subsidie, dan houdt het DB-SNN de aanvraag eveneens aan (of neemt deze niet in behandeling) en wordt deze geagendeerd voor een bestuurlijk overleg tussen het SNN en EZ.

De beschikking wordt afgegeven op het moment dat het project obstakelvrij is.

7. Lijst van uitgesloten sectoren

De volgende sectoren zijn in principe uitgesloten van directe steunverlening vanuit het REP-SNN als (finale) begunstigde:

BIK-code

A Landbouw, jacht en bosbouw

Geheel uitgesloten

B Visserij

Geheel uitgesloten

G Reparatie van consumentenartikelen en handel

Alleen de volgende codes zijn uitgesloten:

- 502 Handel in en reparatie van auto's (2)
- 5030.3 Detailhandel in auto-onderdelen en -accessoires
- 5040.2 Detailhandel in en reparatie van motorfietsen en onderdelen en accessoires daarvan
- 505 Benzineservicestations
- 521 Supermarkten, warenhuizen en dergelijke winkels met een algemeen assortiment
- 522 Winkels gespecialiseerd in voedings- en genotmiddelen
- 523 Winkels in farmaceutische en medische artikelen, parfums en cosmetica
- 524 Winkels gespecialiseerd in overige artikelen
- 525 Winkels in tweedehands goederen en antiek
- 5262 Markthandel
- 5263 Straathandel, colportage e.d.
- 527 Reparatie van consumentenartikelen (geen auto's en motorfietsen)
- 5261 Postorderbedrijven

H Horeca

Alleen de volgende codes zijn uitgesloten:

- 553 Restaurants, cafetaria's, snackbars e.d.
- 554 Cafés e.d.
- 555 Kantines en catering

J Financiële instellingen

Geheel uitgesloten

K Verhuur van en handel in onroerend goed, verhuur van roerende goederen en zakelijke dienstverlening

Alleen de volgende codes zijn uitgesloten:

- 70 Verhuur van en handel in onroerend goed
- 71 Verhuur van transportmiddelen, machines en werktuigen zonder bedienend personeel en van overige roerende goederen

O Milieudienstverlening, cultuur, recreatie en overige dienstverlening

Alleen de volgende codes zijn uitgesloten:

- 923 Overig amusement en kunst *
- 925 Culturele uitleencentra, openbare archieven, musea, dieren- en plantentuinen *
- 92629 Overig buitensport *
- 92642 Roei- kano- zeil en surfsport *
- 92724 Recreatie n.e.g. *

P Particuliere huishoudens met personeel in loondienst

Geheel uitgesloten

* Binnen deze codes zijn alleen ondernemingen uitgesloten die behoren tot de categorie micro-ondernemingen (minder dan 10 werkzame personen, minder dan € 2 miljoen aan omzet) en die niet gevestigd zijn in woonkernen groter dan 30.000 inwoners.